

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. ... om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

KOM(2010) 767 endelig — 2010/0370 (COD)

(2011/C 132/15)

Ordfører uden studiegruppe: **Christos POLYZOGOPOULOS**

Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 18. og den 20. januar 2011 under henvisning til artikel 43 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. ... om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

KOM(2010) 767 endelig — 2010/0370 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 28. februar 2011.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 470. plenarforsamling den 15.-16. marts 2011, mødet den 15. marts, følgende udtalelse med 174 stemmer for, 6 imod og 17 hverken for eller imod.

Konklusioner og anbefalinger

1. Konklusioner

EØSU bifalder den foreliggende forordning, som er et udkast til forslag til omarbejdning af forordning (EF) nr. 1405/2006 begrundet i det følgende.

1.1 Den tidligere forordning har gennemgået mange ændringer, dels på grund af udviklingen i EU-lovgivningen, dels på grund af harmoniseringen med Lissabontraktaten. Det er derfor nødvendigt at ændre på lovtekstens opbygning, så støtteprogrammets centrale rolle fremgår mere klart i den nye udgave af forordningen, og vægten lægges på:

a) den særlige forsyningsordning

b) de særlige foranstaltninger til fordel for den lokale produktion.

1.2 Den nye forordningstekst specificerer de væsentlige elementer i en særlig ordning for landbrugsprodukter, som har lokal betydning for de mindre øer i Det Ægæiske Hav, og afhjælper dermed effektivt de problemer, som skyldes deres isolerede og afsides beliggenhed, status som øsamfund, lille areal, vanskelige topografiske og klimatiske forhold og økonomisk afhængighed af nogle få produkter.

1.3 Artikel 2 i den nye forordning slår fast, at foranstaltningerne skal bidrage til at 1) sikre de mindre øers forsyninger af vigtige produkter, der skal anvendes til konsum eller forarbejdning eller som rå- og hjælpestoffer, ved at udligne de ekstraomkostninger, som skyldes deres afsides beliggenhed, status

som øsamfund og lille areal, og 2) bevare og udvikle landbruget på de mindre øer, herunder produktionen, forarbejdningen og afsætningen af lokale produkter.

1.4 Forordningen skal sikre, at Grækenland gennemfører ordningen for de mindre øer i Det Ægæiske Hav på ensartet vis i forhold til andre lignende ordninger for at undgå konkurrenceforvridning og forskelsbehandling af de erhvervsdrivende.

1.5 Forordningen sikrer en god budgetforvaltning, idet Grækenland i sit program skal anføre en liste over den støtte, der udgør direkte betalinger til fordel for lokale produkter, og eksplicit nævne, hvordan dette beløb er defineret.

1.6 Det fastslås i forordningen, at loftet over finansieringen af den særlige forsyningsordning er blevet forhøjet med 20 %.

1.7 Kommissionen får tildelt gennemførelsesbeføjelser, for så vidt angår ensartede betingelser for gennemførelsen af licensordningen og de erhvervsdrivendes forpligtelser i forbindelse med den særlige forsyningsordning og generelle regler for den kontrol, Grækenland skal gennemføre.

1.8 I henhold til artikel 11, stk. 2, har Kommissionen nu bemyndigelse til ved delegeret retsakt at fastsætte betingelserne for registrering af de erhvervsdrivende i licensregistret, at kræve sikkerhedsstillelse for udstedelsen af licenser og at vedtage foranstaltninger til fastsættelse af proceduren for vedtagelse af programændringer.

Begrundelse

2. Introduktion

2.1 Målene for disse foranstaltninger og principperne for programmering, forenelighed og sammenhæng med EU's øvrige politikker er blevet fastlagt i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1782/2003 om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitik og ordninger for direkte støtte.

2.2 Kommissionen, som har fået tildelt gennemførelsesbeføjelser i henhold til traktatens artikel 291, stk. 2, træffer de nødvendige administrative forholdsregler for at sikre, at Grækenland gennemfører ordningen for de mindre øer i Det Ægæiske Hav på ensartet vis i forhold til andre lignende ordninger for at undgå konkurrenceforvridning og forskelsbehandling af de erhvervsdrivende.

2.3 Forordningen garanterer ensartede betingelser for gennemførelsen af licensordningen og de erhvervsdrivendes forpligtelser i forbindelse med den særlige forsyningsordning (artikel 11, stk. 3).

2.4 Forordningen fastsætter ensartede betingelser for gennemførelse af programmerne (artikel 6, stk. 2, artikel 15, stk. 3, og artikel 18, stk. 3) og generelle regler for den kontrol, Grækenland skal gennemføre (artikel 7, artikel 12, stk. 2, og artikel 14, stk. 1).

2.5 EØSU mener, at de overvejelser, holdninger og forslag, der fremlægges i denne udtalelses punkt 4, 5, 6 og 7, bør udnyttes til at forbedre indholdet af denne forordning, der er på vej til at blive vedtaget, og udviklingen af en integreret politik for de spredt liggende mindre øer i Det Ægæiske Hav.

3. Resumé af forslaget til forordning

3.1 På grund af mange ændringer og for at skabe overensstemmelse med Lissabontraktaten ophæves den tidligere forordning (EF) nr. 1405/2006, som afløses af en ny forordning med en ny tekst.

3.2 I kapitel II, artikel 5, præciseres indholdet af støtteprogrammet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav (kapitel II, artikel 5), som er udarbejdet af Grækenland og forelagt Kommissionen til godkendelse i henhold til subsidiaritetsprincippet og i overensstemmelse hermed. Grækenland kan i samme ånd ændre i programmet (kapitel II, artikel 3 og 6) under overholdelse af de principper, landet allerede har fastlagt, med henblik på nødvendige tilpasninger.

3.3 Forordningen fastsætter en særlig forsyningsordning for de EU-landbrugsprodukter, som på de mindre øer i Det Ægæiske Hav er vigtige til konsum eller til forarbejdning af andre produkter eller som rå- og hjælpestoffer (artikel 3). Den fastslår endvidere, at Grækenland skal udarbejde en forsyningsopgørelse over øernes forsyningsbehov.

3.4 Der gives støtte til hver enkelt landbrugsproduktion på de mindre øer på grundlag af afsætningsomkostningerne, beregnet af de havne på det græske fastland, som leverer forsyningerne, og på grundlag af eventuelle meromkostninger, der skyldes deres ø-karakter og lille areal.

3.5 De særlige geografiske forhold, ekstraomkostningerne for levering af produkterne og de ekstra udgifter som følge af øernes afsides beliggenhed medfører ulemper, som må afhjælpes ved at sænke priserne på de pågældende produkter. Dette gør det nødvendigt at indføre en særlig forsyningsordning. For at undgå spekulation skal produkter, der er omfattet af den særlige forsyningsordning, være af sund og sædvanlig handelskvalitet.

3.6 For at bevare EU-produkternes konkurrenceevne bør der ydes støtte til forsyningen af de mindre øer i Det Ægæiske Hav med EU-produkter under hensyntagen til de ekstra transportomkostninger.

3.7 For at tage højde for, at den særlige forsyningsordning kan resultere i en økonomisk fordel, omfatter den et forbud mod at forsende eller eksportere disse produkter. Det er dog muligt at afsætte dem på de eksterne markeder, hvis den økonomiske fordel betales tilbage. Produkter, der er omfattet af den særlige forsyningsordning, er desuden underlagt administrativ kontrol (artikel 14).

3.8 For at få støtte skal de erhvervsdrivende fremlægge en licens som bevis for deres optagelse i de relevante registre.

3.9 Handel med forarbejdede produkter mellem de mindre øer i Det Ægæiske Hav og eksport af disse produkter til resten af EU og til tredjelande fremmes.

3.10 Der gives incitament til at støtte den lokale landbrugsproduktion gennem det støtteprogram, der for første gang blev oprettet ved forordning nr. 1405/2006. Det har tilgodeset produktion, afsætning og forarbejdning af en lang række produkter gennem foranstaltninger, som har vist sig effektive for udviklingen af landbrugsaktiviteterne.

3.11 Der fastlægges foranstaltninger til finansiering af undersøgelser, demonstrationsprojekter, uddannelse og teknisk bistand (artikel 15).

3.12 Landbrugsproduktion og handel med kvalitetsprodukter stimuleres.

3.13 I forslaget til forordning fastlægges Kommissionens beføjelser til at vedtage delegerede retsakter, som den har pligt til at underrette Europa-Parlamentet og Rådet om.

4. Henstillinger

EØSU mener, at følgende foranstaltninger bør prioriteres og vedtages:

4.1 Landbrugsprodukterne bør indgå i en plan for udvikling af ø-turismen og bruges som et middel til at tiltrække europæiske og internationale forbrugere, der sætter pris på middelhavsdiæten og de lokale økologiske produkters særlige næringsværdi.

4.2 Man bør også træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de traditionelle landbrugsprodukter udnyttes mere effektivt, da der også er en stigende efterspørgsel efter dem i andre erhvervssektorer, f.eks. lægemiddelindustrien, kosmetologien og homøopati, på grund af deres terapeutiske egenskaber (mastiksharpiks fra øen Chios, olivenolie, honning, forskellige krydderurter osv.).

4.3 Lokalbefolkningen bør informeres om den næringsmæssige og økonomiske værdi af dens produkter. EØSU foreslår, at der på en strategisk beliggende ø oprettes en tværregional skole i stil med et »Erasmusprogram for studerende og beskæftigede inden for landboturisme eller dyrkning af landbrugsprodukter«.

4.4 Der bør tages skridt til udformning af oplysningsprogrammer, som skal få nationale og internationale universiteter til at deltage i undervisningsprogrammer med henblik på gennemførelse af undersøgelser og videnskabelig forskning i, hvordan ø-produkternes økonomiske potentiale kan forøges, og hvordan produkterne kan udnyttes.

4.5 Der bør med særligt henblik på de afsidesliggende regioner gennemføres nøje tilrettelagte, specifikke tiltag til gavn for de udsatte ø-befolkninger. Det overordnede formål hermed bør være at fastholde befolkningen på øerne i kraft af primært økonomiske incitamenter. Tiltagene bør navnlig være rettet mod de unge og omfatte støtteprogrammer uden tilbagebetaling af overskud med det formål at stimulere erhvervsaktiviteten i de afsidesliggende områder og udnytte øernes økonomiske potentiale, idet der i den forbindelse bør tages højde for den enkelte øs særlige beskaffenhed samt geografiske og geologiske karakteristika.

4.6 Der bør lægges vægt på forbedring af landbrugsprodukternes kvalitet og sænkning af produktionsomkostningerne.

4.7 Der bør opstilles specifikke kriterier under hensyntagen til jordbundsmorfologiske forhold og geologiske faktorer.

5. Generelle bemærkninger

EØSU anerkender, at der er en række særlige faktorer, der står i vejen for udviklingen af landbruget på de Ægæiske Øer, og mener, at forordningen ville vinde ved at tage følgende forhold under overvejelse:

5.1 Eftersom nødvendige ressourcer som vand, energi og råstoffer er knappe på de Ægæiske Øer, bør de styres stramt. Dette gælder særligt i sommerhalvåret, hvor øerne pga. den store tilstrømning af turister og sommergæster har problemer med mangel på vand og energi. Disse problemer bør tackles på en måde, der sikrer en bedre ressourceforvaltning og hensyntagen til balancen i det naturgivne miljø. Forordningen kunne med fordel fastsætte bestemmelser om støtte, der tager højde herfor.

5.2 **Ændringer i arealanvendelsen på øerne:** Landbrugsarealets andel af øernes samlede areal falder løbende, fordi det anvendes til andre formål, herunder til bebyggelse eller, som følge af nedlæggelsen af landbrug, til braklægning, hvorved jorderne ligger uudnyttede hen og affolkes (i det sidste tilfælde tales der om »permanent jordudtagning«). Derfor bør der indføres incitamenter til en forbedret arealudnyttelse i kraft af støtte til landbrugsproduktion. Forordningen kan fastsætte bestemmelser herom.

5.3 Afviklingen og nedlægningen af landbrugsbedrifter og ophobningen af biomasse (grene og planter) i skove og olivenlunde øger risikoen for skovbrande, der igen forhindrer landbrugsmæssig udnyttelse af arealerne igennem længere perioder.

5.4 Der er behov for at genoprette balancen mellem arealanvendelsen til turisme og landbrugsmæssige formål. De to sektorer skal supplere hinanden.

5.5 Særlig opmærksomhed bør der vies primærsektoren, hvor beskæftigelsen falder kraftigt, mens den derimod er stigende inden for tertiærsektoren.

6. Særlige bemærkninger

6.1 Kreta og Evia bør være omfattet af forordningen.

6.2 For at forbedre produktion og markedsføring af og PR for landbrugsprodukterne bør initiativerne være tilrettelagt over en periode på et år. Tiltagene bør særligt være rettet imod at øge produktionen, men også og parallelt hermed mod at forbedre kvaliteten.

6.3 Der bør indføres hektarstøtte med særligt henblik på sanering af jorderne og arealfordelingen for at bevare de traditionelle olivenlunde og citrusplantager på de mindre øer i Det Ægæiske Hav.

6.4 Der bør gives supplerende støtte til produkter såsom spise- og spirekartofler, Tinos-artiskok, Skopélos-blomme, Santorini-cherrytomat, citrusfrugter, spiselig fladbælgfrugt (bønne) af arten *Lathyrus sphaericus*, bønne, Lemnos-byg, paletten af traditionelle oste som graviera fra Naxos og kalathaki fra Lemnos (beskyttet oprindelsesbetegnelse), citronlikør, Amorgos-rakomelo, Lesbos- eller Siphnos-marcipan samt Kalloni-sardiner.

Honning og olie er karakteristiske for og kvalitetsmæssige topprodukter i landbrugsproduktionen på de små øer.

6.5 Der skal i de traditionelle dyrkningsområder på de mindre øer i de Ægæiske Hav lægges vægt på den traditionelle produktion af Chios-mastikstræ og på vindyrkning til fremstilling af vine med beskyttet oprindelsesbetegnelse.

6.5.1 Der bør fastsættes økonomisk støtte til forpagtet jord.

6.5.2 Der er behov for at styrke indsatsen for at beskytte geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og fødevarer.

6.5.3 Der bør indføres økonomisk støtte til at forbedre vinfremstilling og vinoplagering samt standardisering og distribution af vin og olivenolie fremstillet på øerne.

Betingelser:

6.5.4 Det fastsatte maksimale udbytte for dyrkning, drift og produktion pr. hektar må ikke overskrides.

6.5.5 Det er de dyrkningsteknikker, der er fastsat i den nationale lovgivning, der skal anvendes.

6.5.6 Produktionen skal have kontrolleret oprindelsesbetegnelse eller bære betegnelsen »af højere kvalitet«

6.5.7 De krav, der gælder i medfør af national eller europæisk lovgivning, skal overholdes.

7. Forslag

7.1 EØSU mener, at forordningen bør gøre det nemmere at knytte forbindelser mellem landbruget og de øvrige sektorer i lokaløkonomien (turisme, håndværk, handel) ved også at lægge vægt på en ændring af tilbuddet til turisterne.

7.2 Udvalget finder, at der bør sættes på indføring i dyrknings- og høstmetoder inden for frugtavl, opsporing af geologisk interessante steder, viden om dyrearter, der lever i det landbrugsmæssige økosystem, mediterrane kost, sund ernæring og økologiske produkter.

7.3 Efter EØSU's opfattelse er de oplevelser, der kan fås i olivenlundenes og appelsintræernes skygge og fred, ved

kontakten med jorden og i stilheden langt fra verdens tummel, ved en rejse ind i hjertet af et ægte og oprindeligt landskab eller ved alle disse oplevelser tilsammen velegnede til særlige og originale former for turisme (kulturturisme, økoturisme, agroturisme, helseturisme, vandring og gastronomisk turisme mv.).

På den måde vil der kunne skabes et andet tilbud til turisterne, i tæt sammenhæng med de landbrugsprodukter, der selv er direkte knyttet til kvalitetsturisme, gastronomi (mediterrane kost), økologiske produkter og agroturisme. Således vil det være muligt at undgå masseturisme, der er det traditionelle ledsagefænomen til sol og hav. **Forordningen bør bidrage til at opnå denne målsætning.**

7.4 EØSU mener, at det i forbindelse med EU's politikker vedrørende f.eks. økologiske, kosmetiske eller parafarmaceutiske produkter og med henblik på fremme af produkter fra landene omkring Middelhavet bør overvejes på én af øerne i Det Ægæiske Hav at etablere en tjeneste eller myndighed med ansvar for den løbende oplysningssindsats om sund kost eller mediterrane gastronomi.

7.5 Udvalget henstiller, at der udarbejdes en pilotpolitik med forbillede i den knowhow, som kooperativet »Sammenslutningen af mastiksproducenter på Chios« råder over, med det hovedformål at etablere et netværk af butikker (»mastikshops«) i Grækenland og i hele EU for at gøre opmærksom på og fremme mastiks i dens forskellige anvendelser og egenskaber med udgangspunkt i produkter lavet af dette materiale på Chios, i Grækenland og EU.

7.6 EØSU har tidligere (jf. ECO/213 af 10. juli 2008 og ECO/26 af 15. juli 2010, vedtaget på udvalgets plenarforsamling) at prioritere agroturisme i forbindelse med beskæftigelsesfremmende tiltag.

7.6.1 Derfor mener udvalget, at forordningen bør tilskynde til beskæftigelse af ø-befolkningen inden for landbruget og støtte denne ved at anerkende dens ret til at investere i agroturisme og få et udkomme herved. For at de to aktiviteter kan støtte hinanden, er det afgørende, at de hertil inddragne arealer får dobbelt status som landbrugsjord (eller skovbrugsareal) og arealer, der kan anvendes til agroturisme. Retten bør imidlertid ikke være knyttet til en given matrikel, men til landbrugsbedriften.

7.6.2 Det er vigtigt at sikre agroturismen gunstige vilkår, herunder ved at give tilladelse til at opføre mindre landboturismefaciliteter på bedriften. Disse tilladelser bør gives og fornys under forudsætning af, at landbrugsproduktionen på stedet opretholdes (oliven, vin, appelsiner, mandariner, mastiks, honning, figer mv.).

7.6.3 I de ugunstigt stillede områder på de mindre øer, som er affolkede, og hvor jorderne ligger uudnyttede hen, er deltidslandbrug den mest velegnede og sikre måde at fastholde befolkningen på og værne om øens miljø.

Forordningen kan på dette punkt være en katalysator for bevarelse af livet i landdistrikterne, naturrigdommene og miljøet til gavn for de tilrejsende og naturligvis for beboerne selv.

7.7 EØSU mener med andre ord, at de vigtigste sektorer i forhold til øernes udvikling frem for alt er landbrug og turisme. Der findes på øerne også andre aktivitetsområder som kvægopdræt, fiskeri, søfart og kultur. De kan inddrages og udnyttes i

befordringen og udnyttelsen af markedsføringen af de lokale produkter. Med henblik herpå henstiller udvalget at støtte forskningen ved f.eks. at etablere landbrugsskoler, iværksætte en vækststrategi baseret på viden, forskning og innovation, og som kan resultere i konkurrencefordele og ny økonomisk dynamik, eller ved at udnytte de Ægæiske Øers potentiale på uddannelsesområdet og inden for forskningen. Således tegner der sig en strategi, der er henvendt til alle økonomiens sektorer, og som, fordi den favner bredere end blot til østater som Malta og Cypern eller øer med en stærk regional identitet som Sardinien eller Korsika, kan skabe en tidssvarende model for vækst på øerne. Det er en strategi, der kan finde anvendelse inden for landbruget, men også mere generelt på de små øer i Det Ægæiske Hav.

Bruxelles, den 15. marts 2011

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
